

Inventari del Fons AM (Sèrie Arxiu Moscú) del CRAI Biblioteca del Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona

**Olga Giralt i Esteve
Documentalista
Biblioteca del Pavelló de la República**

Barcelona, octubre de 2006

Aquesta obra esta subjecta a la llicència de:
Reconeixement

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/deed.ca>

FONS AM (Sèrie Arxiu Moscú)

(La procedència d'aquest fons és el Centre d'Emmagatzematge i Investigació de Documents (Casos Nous) de Moscou, donat per en Llibert Ferri)

AM. 1.

1.

- a) Enquesta d'entrada a la URSS d'Andreu Nin; emplenat a mà, imprès en rus, alemany i francès. [s.d.].
- b) 2 fulls manuscrits en rus [s.l.], [s.d.]
- c) 1 full mecanografiat en rus. [s.l.], [s.d.]

2.

- a) Document en rus amb dades d'Andreu Nin. [s.l.],[s.d.]
- b) Enquesta amb dades d'Andreu Nin; francès; signat: Andreu Nin. Moscou, 22.01.22

3.

- a) Informe del viatge a Espanya de F Brockway. Document mecanografiat 23 pàgines en rus. [1937].

4.

- a) Carta meca. 3 pàgines en francès, sobre situació militar i econòmica del govern republicà i les seves dificultats. Signat: Pedro. Barcelona, 28.8.35
- b) Notes sur le P.C.E par André Marty. Carta mecanografiada de 5 pàgines en francès més una pàgina manuscrita signada per Pedro 27.[-].36

5.

- a) Carta manus. 10 pàgines en francès, sobre els fets de maig i el paper jugat per la CNT, la FAI i l'Associació "Amigos de Durruti". Signat: Pedro. [s.l.], 20.08.36
- b) Carta manus. 4 pàgines en francès. Signat: Pedro. Barcelona, 30.08.37.

6.

- a) "El levantamiento en Catalunya venía preparándose...", meca. 1 pàgina en castellà. [s.l.], [s.d.]
- b) Informe sobre les activitats dels trotskistes a Espanya, meca. 10 pàgines en francès. [s.l.], 20.01.37

7.

- a) *Le Soviet. Organ der Leninistischen Bolschewiken Spaniens fuer die IV Internationale.* N° 8, 4 pàgines en alemany. [s.l.], 5.05.37
- b) *Le Soviet. Organ des Bolcheviks Lennisnistes en Espagne, pour la IV Intèrnational.* N°14, 1 pàgina en francès. 1.12.37

8.

- a) Entrega del Carnet del Partido al Camarada Gero [Pedro] [Delegado Interacció Comunista en Barcelona]. Document meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], 14.12.38
- b) Document meca. 2 pàgines en rus. [s.l.], 2.[.].40
- c) Document meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], 8 [.].41

9.

- a) Carta meca. 1 pàgina en rus. [1926]
- b) Document meca. 1 pàgina en rus, il·legible. [s.l.], [s.d.]
- c) Document meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], [1941]

AM. 2

1.

- a) Carta sobre la vinculació del POUM amb la Gestapo, meca. 4 pàgines en francès. [s.l.], 2.01.38
- b) Carta sobre el POUM, meca. 4 pàgines en francès. [s.l.], 9.01.38
- c) Document sobre una banda d'espionatge a Cerbere, meca. 5 pàgines en francès. Hendaye, 25.03.38
- d) Document sobre el trànsit ferroviari de la Tour de Carol, meca. 2 pàgines en francès. La Tour de Carol, 31.03.38
- e) Informacions sobre els voluntaris espanyols, meca. 4 pàgines en francès. Signat: André Marty. [s.l.], 27.06.39
- f) Full amb una línia manuscrita, il·legible. [s.l.], 9.08.39
- g) Fragment meca. 7 línies en francès. [s.l.], [s.d.]
- h) Carta dirigida a M. Torres sobre l'expulsió de l'organització juvenil espanyola de l'organització internacional, manus. 3 pàgines en francès. Signat: Pepe i Dolores. (Hi ha transcripció mecanografiada). [s.l.], [s.d.]
- i) Carta sobre l'expulsió, manus. 2 pàgines en francès. Signat: George. [s.l.], 8.07.39
- j) Document manus. 1 pàgina en rus. Duplicat. [s.l.], [8.07.39]

2.

- a) Document sobre l'organització de cursos especials per a excombatents de les Brigades Internacionals. Signat: Andreu Martí. [s.l.], 26.04.40

3.

a) Document amb les propostes de la delegació del CC del PCE a Largo Caballero, meca. 4 pàgines en rus. [s.l.], 30.09.36

4.

a) Directrius del PCE, meca. 6 pàgines en rus. [s.l.], 21.02.36

b) Instruccions sobre com dur a terme la reforma agrària a Espanya, meca. 10 pàgines en castellà. [s.l.], 29.05.36

c) Resolució sobre la qüestió espanyola, meca. 1 pàgina en rus i 2 pàgines en francès. [s.l.], 19.09.36 ("Summament Confidencial")

5.

a) Carta del Comitè Central del PCE al govern català, meca. 3 pàgines en rus. Barcelona, 24.11.36. ("Summament Confidencial")

b) Escrit sobre la situació i les perspectives de la guerra civil espanyola, meca. 11 pàgines en rus. [s.l.], 28.12.36

6.

a) Informes dels representants del Comitè Central sobre el front de combat, meca. 9 pàgines en alemany. Múrcia, 21.02.37

b) Informe dels representants del Comitè Central sobre el front de combat, manus. 23 pàgines en alemany. Signat: Fred. [Màlaga o València], 25.04.36

c) Informe dels representants del Comitè Central sobre el front de combat, manus. 12 pàgines en alemany. Signat :Franz. [s.l.], 17.05.37

d) Informe sobre la situació marítima d'Espanya, meca. 6 pàgines en francès. Signat: André Marty. Moscou, 12.09.37. ("Summament Confidencial")

e) Llista de persones enviades a 25 països diferents durant els mesos d'abril a setembre de 1937, manus. 1 pàgina en rus. [s.l.], [1937]

f) Informe sobre el problema dels personal a les Brigades Internacionals, meca. 8 pàgines en francès. Signat: André Marty. [s.l.], 9.10.37

g) Escrit sobre l'educació política de les Brigades Internacional, meca. 1 pàgina en francès. Signat : Rosa. [s.l.], 11.11.37

h) Informe sobre el camarada A. Pin, de Niça, meca. 1 pàgina en francès. Signat: Rosa. [s.l.], [].10.37

i) Informe del camarada A. Marty sobre De Boeck, meca. 1 pàgina en francès. [s.l.], 9.10.37. ("Estrictament Confidencial")

j) Nota sobre Henri de Boeck, meca. 3 pàgines en francès. Signat: Rosa. [s.l.], 9.10.37

k) Informe sobre les Brigades Internacionals, meca. 23 pàgines en alemany. Signat : Fred. [s.l.], 25.04.37

7.

a) Circular del Comitè Central del PCE a tots els Comitès del PC sobre la defensa de Madrid, meca. 2 pàgines en castellà. Madrid, 25.11.36

8.

- a)** Resolucions del PSUC des del 31.10.36 fins el 20.12.36, meca. en català, [s.l.]. [1936]
- b)** Escrit sobre la plataforma d'acció conjunta : UGT, CNT, PSUC i FAI, meca. 2 pàgines en català. Barcelona, 22.10.36
- c)** Projecte d'organització i treball de propaganda per a la Ponència del Comitè Central, integrada pels Secretaris de Premsa, Cultura i Esport i Agitació i Propaganda, meca. 2 pàgines en català. [s.l.], [s.d.]
- d)** Informe del Secretari d'Agitació i Propaganda [CNT - POUM - PSUC], meca. 4 pàgines en català . Barcelona, 20.11.36
- e)** Dades sobre l'organització de la UGT a Catalunya (nombre d'afiliats per poblacions i comarques), meca. 1 pàgina castellà. [s.l.], 20.12.36

9.

- a)** Informe del camarada Petrovich -Comissari polític del 9è. batalló de les Brigades Internacionals, meca. 2 pàgines en francès. Andújar, 1-01.37
- b)** Informe de les Brigades Internacionals, Batalló Thalman, meca. 10 pàgines en alemany. Signat: Willi Bürger. [s.l.], [s.d.]
- c)** Document sobre les Brigades Internacionals, meca. 3 pàgines en rus. [s.l.], 20.11.37
- d)** Informe sobre les Brigades Internacionals, manus. 2 pàgines en francès. [s.l.], [1.02.37]
- e)** Informe sobre les Brigades Internacionals, meca. 2 pàgines en francès. [s.l.], 1.02.37
- f)** Informe complementari sobre la reorganització de les Brigades Internacionals, meca. 4 pàgines en francès. [s.l.], 11.01.37
- g)** Informe sobre la reorganització de les Brigades Internacionals, meca. 4 pàgines en francès. Albacete, 1.01.37
- h)** Informacions sobre les Brigades Internacionals, manus. 4 pàgines en francès. Signat: Franz. [s.l.], 26.02.[37]
- i)** Informe del Comandant Merriman, meca. 3 pàgines en anglès i 1 pàgina en anglès. [s.l.], març 1937
- j)** Informe sobre la utilització tàctica i estratègica d'unitats i contingents internacionals, meca. 2 pàgines en francès. [s.l.], 4.03.37
- k)** Informe sobre una campanya contra les Brigades Internacionals, meca. 1 pàgina en francès. Signat: André Marty. [s.l.], 29.04.37
- l)** Document en rus, meca. 1 pàgina. [s.l.], [1937]
- m)** Carta manuscrita 3 pàgines en alemany. Múrcia, 20.[.].37
- n)** Document en rus, meca. 13 pàgines. [s.l.], 8.[.].37+
- o)** Document en rus, meca. 5 pàgines. [s.l.],[s.d.]
- p)** Fotocòpia article d' *Action Française* : "Les rouges d'Espagne nous renvoient leurs mutilés". Sobre l'estat d'abandó en el que es troben els ferits de guerra. [21.08.37]

- q) Article meca. 2 pàgines en francès: "Les rouges d'Espagne nous renvoient leurs mutilés", a *Action Française*, 21.08.37
- r) Carta dirigida al camarada Dimitrov, sobre l'article d'*Action Française*, meca. 1 pàgina en francès. Signat: André Marty. Moscou, 27.08.37
- s) Informe sobre les Brigades Internacionals, manus. 8 pàgines en alemany. Signat: Werner. Albacete, 29.08.37

10.

- a) Informe "Condiciones y medidas necesarias para acelerar la victoria sobre Franco", meca. 14 pàgines en castellà. [s.l.], 23.03.38

11.

- a) Informe "Sobre la situación en España y las tareas(...)", meca. 14 pàgines en rus. [s.l.], 19.11.38. Es pot trobar a: **España traicionada : Stalin y la guerra civil / Ronald Radosh, Mary R. Habeck y Grigory Sevostianov (eds.)**. Barcelona : Planeta, DL 2002. (Documento 80, pàg. 588-598)

12.

- a) Informe "Sobre las cuestiones de los refugiados españoles y de los combatientes de las Brigadas Internacionales", meca. 7 pàgines en castellà. Signat: José Díaz. [s.l.], [juny 1939]

13.

- a) Resolució del Secretariat del Comitè Central sobre l'organització de l'Escola del Partit pels excombatents de les Brigades Internacionals, meca. 4 pàgines en rus. [s.l.], 3.05.39
- b) Carta del Comitè Central del PCE sobre els candidats per a l'Escola del Partit, meca. 1 pàgina en rus i en castellà. Signat: José Díaz, Dolores Ibarruri i Pedro Checa. [s.l.], 3.06.39
- c) Llista de noms vertaders i ficticis dels alumnes de l'Escola del Partit (grup de comandants), meca. 2 pàgines en rus. [s.l.], [s.d.]
- d) Carta sobre l'organització d'algun tipus de treball per a les dones dels alumnes de l'Escola del Partit, meca. 1 pàgina en rus. Signat: Luis (representant del PCE en el Comintern). [s.l.], 3.11.39

14.

- a) "La nova situació, les noves tasques i el treball d'organització del Partit", materials pel Comitè Central (per l'informe del camarada Valdés), meca. 25 pàgines en català i 1 pàgina amb segell de dates. [s.l.], [16.01.38]
- b) "Apunts per a la reunió del Comitè Central", per a l'informe del camarada J. Comorera, meca. 11 pàgines en català i 1 pàgina amb segell de dates [16.01.38], i anotació manuscrita en rus.
- c) Informe de la FAI dirigit al MIL sobre "El anarquismo en España", meca. 16 pàgines en castellà. [s.l.], 16.01.38
- d) Carta manuscrita 1 pàgina en francès. Signat: Pedro. Barcelona, 4.01.38

- e) Carta sobre la situació a Catalunya, meca. 3 pàgines en castellà. Signat: Joan Comorera. Moscou, 15.02.38
- f) Informe de Joan Comorera sobre el PSUC, meca. 17 pàgines en rus. Moscou, 20.02.38
- g) Carta de Joan Comorera a Josep Tarradellas, meca. 4 pàgines en català. Barcelona, 4.11.38
- h) Intervenció de Joan Comorera a la Secció del Comitè Central del PSUC, els dies 2 i 3 de març del 1939, meca. 8 pàgines en alemany. [s.l.], 13.03.39
- i) Declaracions d'en Serra Pàmies durant una conversa, meca. 3 pàgines en francès. [s.l.], abril, 1939.
- j) Informe "Vertretung der Vereinigten", sobre l'expulsió del PSUC, meca. 25 pàgines en alemany. [s.l.], 4.08.39

15.

- a) [Comunistas no quieren entrar en el gobierno de Largo Caballero]. Carta de Manuiski a Kaganovich sobre la participació del PCE en el nou govern de Jiral [José Giral]. meca. 1 pàgina en rus. 1.09.36
- b) Carta a Kaganovich Ezhov i Andreev sobre la petició dels emigrants russos oficials de l'exèrcit d'enviar-los a Espanya i deixar a les seves famílies com a hostatges, meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], 13.10.39
- c) Carta del Comitè Central del PCUS a Stalin i Andreev sol·licitant resoldre el problema del trasllat dels nens d'Espanya a la URSS, meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], 22.11.36

16.

- a) Carta dirigida a Ercolí sobre l'emigració espanyola amb la llista dels espanyols que necessiten ser internats en un sanatori i la llista de les professions i les tasques a les quals voldrien dedicar-se els agregats a les delegacions, manus. 4 pàgines en castellà. Moscou, 7.05.39
- b) Llista dels emigrants espanyols enviats a un sanatori de Crimea (11 persones), meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], 21.03.35
- c) Informe sobre els emigrants espanyols que estan a la ciutat de Sochi (Mar Negre) en els sanatoris (relació de 8 persones i la seva afiliació política), meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], [s.d.]
- d) Fragment il·legible, manuscrit.
- e) Intervencions dels espanyols que van ser portats a la URSS i enviats a treballar a les mines soviètiques, meca. 3 pàgines en rus. [s.l.], 5.05.35
- f) Peticions adreçades a Manovilski dels immigrants espanyols demanant de sortir de la URSS per qüestions de salut i dirigir-se a França, meca. 1 pàgina en francès i dos cartes meca. en rus. Signat : Alfredo Filez Herda i Herminio Prieto. [s.l.], 16.11.35
- g) Informe sobre la conducta del espanyol José Fernández a la ciutat de Lugansk, meca. 2 pàgines en rus. [s.l.], 4.11.35

- h)** Carta d'en José Fernández dirigida al director de la fàbrica "La revolución de Octubre" de Lugansk, meca. 1 pàgina en castellà. Moscou, 17.10.35 (Duplicada)
- i)** Document sobre l'escenari de la pel·lícula "La Paz y la Guerra", meca. 3 pàgines en rus. [s.l.], 1937.
- j)** Carta enviada pel Rafael Vidievillea al Congrés Regional de la Unió de los Trabajadores de Catalunya, meca. 1 pàgina en rus. 1937

17.

- a)** Informe sobre els 2.844 nens espanyols que es troben en 16 orfanats a la URSS, meca. 2 pàgines en rus, . [s.l.], 19.03.38

AM. 3

1.

- a)** Informe sobre les causes de la derrota de la República Espanyola, meca. 262 pàgines en francès. [s.l.], [9.09.39]

2.

- a)** Informe sobre la situació del Partit Comunista realitzat per Ercoli, meca. 16 pàgines en castellà. [s.l.], 7.06.39

3.

- a)** Carta dirigida al Comitè Executiu del PSUC sobre les discrepàncies entre PSUC i PCE, meca. 7 pàgines en castellà. Signat: Felipe García Guerrero, José del Barrio, Jorge Benejam, Antonio Perramon Ducasi. [s.l.], 3.02.39
- b)** Cartes sobre les discrepàncies entre PCE i PSUC, meca. 4 pàgines en francès. Signat: Lluís. [s.l.], 31.05.39
- c)** Informe de Gere sobre les relacions entre PCE i PSUC, meca. 6 pàgines en rus. [s.l.], 11.06.39

4.

- a)** Informe sobre el contingut d'un camió, meca. 2 pàgines castellà. Signat: Antonio García. Perpignan, 9.04.39
- b)** Informe sol·licitat pel camarada Angelín sobre un camió trobat en el camp de Saint-Cyprien amb documentació i valors (250 Kg de plata en lingots) del Comitè Central del PC, manus. 5 pàgines en castellà. Signat: il·legible. Campo de Barca[], 15.04.39
- c)** Carta de José Valls sobre els documents que es van cremar i sobre l'existència de 300 Kg d'or en lingots, meca. 2 pàgines en castellà. [s.l.], 30.04.39
- d)** Informe sobre el camió de Saint-Cyprien, manus. 8 pàgines en castellà. Signat: il·legible. [s.l.], 6.05.39
- e)** Informe del xofer del camió, manus. 4 pàgines en castellà. Signat: il·legible. [s.l.], 10.05.39

- f)** Informe sobre el camió, manus. 2 pàgines castellà. Signat: Antonio Flores. Saint-Cyprien, 28.05.39
- g)** Informe sobre el que va passar amb el camió, manus. 5 pàgines en castellà. Signat: J. López Moreno. Saint-Cyprien, 28.05.39
- h)** Informe sobre l'arxiu del partit que estava en el camió, manus. 3 pàgines en castellà. Signat: Luís Martín. [s.l.], 29.05.39
- i)** Informe sobre el camió, manus. 3 pàgines en castellà. Signat: Blanca. [s.l.], 29.04.39
- j)** Interrogatori d'Edo sobre el que va passar amb el camió, notes manuscrites de Blagoieva (del Departament Secret del Comintern), 5 pàgines en rus. [s.l.], 31.05.39
- k)** Interrogatori de [?] sobre els fets relacionats amb el camió, manus. 2 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 1.06.39
- l)** Interrogatori de Valls sobre el que va passar amb el camió, manus. 5 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 2.06.39
- m)** Informe sobre els documents trobats a Saint-Cyprien, meca. 1 pàgina en castellà. Signat: il·legible. [s.l.], 3.06.39
- n)** Interrogatori de Checa sobre l'arxiu del PCE i del PSUC que es trobava en el camió, manus. 2 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 4.06.39
- o)** Interrogatori de Luís Fernández sobre els documents i l'or del camió, manus. 2 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 4.06.39
- p)** Interrogatori de Pelayo sobre el camió, manus. 1 pàgina en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 4.06.39
- q)** Document manus. 2 pàgines en rus. [s.l.], [s.d.]
- r)** Interrogatori d'Ercoli sobre el trasllat de l'arxiu i els valors del partit, conté informació sobre Korov i Kotov, manus. 2 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 5.06.39
- s)** Interrogatori de Rubén Ruiz sobre el camió, manus. 1 pàgina en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 5.06.39
- t)** Interrogatori de Felipe Pulgar Puengo sobre el contingut de l'arxiu del partit que estava en el camió, manus. 6 pàgines en rus. [s.l.]. 8.06.39
- u)** Conclusions del Departament Secret del Comintern fetes a partir dels interrogatoris, meca. 6 pàgines en rus. Signat: Gulliaev. [s.l.], 13.06.39
- v)** Informe sobre el camió de Saint-Cyprien, meca. 2 pàgines en castellà. Signat: Antonio López. Perpignan, 8.06.39
- x)** Carta sobre els que es van fer càrrec de trasllat dels documents trobats al camió, meca. 2 pàgines castellà. Signat: Antonio López. Perpignan, 17.06.39
- y)** Informe descrivint els documents trobats en el camió, meca. 2 pàgines en castellà. Signat: Antonio López. Perpignan, 29.06.39
- z)** Informe sobre el destí dels documents, meca. 2 pàgines en castellà. Signat: Olmedilla. Perpignan, 8.07.39
- a1)** Informe sobre els documents del camió, meca. 3 pàgines en castellà. Signat: P. Bautista. París, 4.08.39

a2) Informe sobre els documents del camió, meca. 2 pàgines en castellà. Signat: Manuel Turiñán Menéndez i Fernando Bargueño Díaz. Saint Cyprien, 14.07.39

a3) Traducció de l'article de la revista francesa *Peuple* sobre "12 maletes amb joies del Partit Comunista d'Espanya", meca. 1 p. en rus. [s.l.], 21.10.39

AM. 4

(Full descripció procedència dels documents, en rus: Centre Rus d'Emmagatzematge i Investigació de Documents. Casos Nous)

1.

a) Document sobre l'Escola Central del PCE a Espanya, meca. 3 pàgines en rus. [s.l.], [7.04.36]

2.

a) Informe d'Andreu Martí sobre el pla general de les operacions a Espanya, meca. 5 pàgines en rus. [s.l.], 10.10.36

3.

a) Comunicats sobre els aconteixements del 4 i 7 de maig de 1937, notes analítiques i informació sobre el POUM, meca. 35 pàgines en rus. Signat: I.P. Stepanov. [s.l.], [s.d.]

b) Comunicat de I.P. Stepanov, hi ha informació sobre el POUM, meca. 13 pàgines en rus. [s.l.], 11.05.37. Es pot trobar a: **Espanya traicionada : Stalin y la guerra civil / Ronald Radosh, Mary R. Habeck y Grigory Sevostianov (eds.)**. Barcelona : Planeta, DL 2002. (Documento 43, pàg. 247-257)

c) Comunicat de I.P. Stepanov, nota analítica, hi ha informació sobre el POUM, meca. 14 pàgines en rus. Signat: Moreno. [s.l.], 18.06.37

4.

a) Informe d'André Martí sobre "El problema espanyol", dirigit a I. Stalin, meca. 13 pàgines en rus. [s.l.], 7.03.37

b) Comunicat sobre la caiguda de Madrid, meca. 6 pàgines en rus, traduït del francès.. Signat : Izen. [s.l.], 12.03.37

c) Resum del treball de Kleber (M.Fred) a Espanya des del setembre de 1936. Hi ha informació sobre autoritats militars i enviats especials; hi ha informació sobre Orlov, meca. 56 pàgines en rus. [s.l.], 14.12.37

5.

a) Transcripció de converses amb el secretari regional del PCE sobre el POUM, meca. 12 pàgines en rus. Dates diverses : 30.01.37, 3.02.37, 13.02.37, 10.02.37, 12.02.37

b) Informe sobre la situació a Espanya amb informació sobre POUM, Largo Caballero, l'exèrcit republicà després de la caiguda de Màlaga, meca. 12 pàgines en rus. [s.l.], 22.02.37

- c) Comunicat des de València amb informació sobre Largo Caballero, meca. 7 pàgines en rus. [s.l.], 5.03.37
- d) Comunicat sobre el POUM, meca. 7 pàgines en rus. Signat: "El Chino". [s.l.], 7.04.37
- e) Comunicat sobre el POUM, meca. 5 pàgines en rus. Signat: "El Chino". [s.l.], 17.07.37
- f) Escrit en rus. 18p.

6.

- a) Comunicat sobre el trotskisme, Negrín i el seu govern, meca. 14 pàgines en rus. Signat: Moreno. [s.l.], 18.04.37. Doc= AM/4 3c
- b) Resumén sobre les Brigades Internacionals, meca. 7 pàgines en rus. Signat: Belov (Cap del Departament Secret del Comintern). [s.l.], 29.08.37

7.

- a) Informe "Tres problemas internacionals urgents i espanyols", informacions sobre Brigades Internacionals, transport marítim i sobre la indústria nacional, meca. 3 pàgines en francès. Signat: André Marty. Moscou, 20.08.37
- b) Comunicat d'André [Martí] sobre l'evacuació de la zona de Barcelona, meca. 1 pàgina en francès. [s.l.], 23.11.38

8.

- a) Comunicat sobre la situació financera del país en general i de Saragossa i Santander en particular, meca. 4 pàgines en rus. Barcelona, 4.09.37
- b) Carta sobre la situació a Catalunya, manus. 6 pàgines en francès. Signat: Pedro. Barcelona, 21.11.37
- c) Carta sobre el Plenum del PSUC, manus. 4 pàgines en francès. Signat: Pedro. Barcelona, 1938

9.

- a) Article de la revista *TAN* sobre el POUM i la futura derrota de la República espanyola a causa del feixisme, 2 pàgines en rus. [s.l.], 22.11.37
- b) Retall de premsa del diari *Deutsche Volkszeitung* amb l'article "Els trostkistes espanyols i el POUM", alemany. [s.l.], 17.01.37
- c) Comunicat sobre el POUM, meca. 11 pàgines en francès. Signat: Walter Ullbricht. [s.l.], 15.03.37
- d) Document meca. 2 pàgines en alemany. Paris, 15.10.37
- e) Comunicat de la Secció Comercial de l'Ambaixada de la URSS a Espanya sobre el míting del POUM a l'Olimpia, meca. 2 pàgines en rus. Barcelona, 9.03.37
- f) Carta de l'encarregat de premsa de l'Ambaixada d'Espanya a França sobre estafes de l'agència de premsa "Espanya" a Paris, meca. 9 pàgines en rus. [Paris], 20.05.37

g) Resum personal de Fenner Brockway sobre el seu viatge per Espanya (del 23.06.37 al 12.08.37), hi ha molta informació sobre el POUM, meca. 10 pàgines en anglès. [s.l.], [1937]

h) Comunicat sobre el procés del POUM i resum del procés, meca. 71 pàgines en rus i alemany. [s.l.], 1938

10.

a) Comunicat d'Ercoli sobre les negociacions entre De Bruguer, Torres i Cashen, manus. 4 pàgines en francès. [s.l.], 8.07.37

b) Comunicat d'Ercoli amb informació sobre Luís i Checa, meca. i manus. 11 pàgines en rus i en francès. [s.l.], [s.d.]

c) Comunicat d'Ercoli sobre dirigents del PCE (Díaz, Dolores, Checa, Hernández, Delicado, Antón, Manso, Palu, Moreno, Pedro), meca. 8 pàgines en rus. 5.10.38

11.

a) Informe de Comorera sobre el PSUC pel Congrés del PSUC, meca. 17 pàgines en rus. [s.l.], 20.02.38

b) Propostes de Comorera pel Congrés del PSUC, amb el títol "Les condicions necessàries per guanyar a Franco", meca. 9 pàgines en rus. [s.l.], [s.d.]

c) "Cóm justificar públicament i cóm preparar la sortida dels comunistes del govern", meca. 4 pàgines en rus. [Signat: J. Comorera] [s.l.], 10.03.38

d) Informe sobre la situació de la CNT, UGT, FP2 (Front Popular), sobre la lluita entre Prieto i Negrin, meca. 28 pàgines en castellà. [Signat: J. Comorera] [s.l.], [10.03.38]

e) "La participació dels comunistes en el govern", meca. 10 pàgines en rus. Signat: J. Comorera. [s.l.], 28.02.38

12.

a) Informe sobre els efectius de l'exèrcit de terra de la República, organigrama, afiliació política, realitzat per Marchenco de l'Ambaixada de la URSS a Barcelona, meca. 30 pàgines en castellà. [s.l.], [s.d.]

b) Informe sobre la situació d'Espanya des d'abril de 1938 fins el 15 de novembre de 1938, meca. 31 pàgines en rus. Signat: Ercoli. [s.l.], [s.d.]

13.

a) Carta de Diminitrov a Stalin sobre la quantitat d'aliments necessaris per a Espanya, meca. 4 pàgines en rus. [s.l.], 28.08.38

b) Informe sobre la situació a Espanya, manus. 1 pàgina en rus i meca. 14 pàgines en rus. Signat: "Agent 29" [Geré]. [s.l.], 19.11.38

14.

a) Carta sobre les Brigades Internacionals i altres divisions de l'exèrcit republicà, manus. 5 pàgines en rus. Signat: Blagoieva. [s.l.], 21.08.38

- b)** Informe d'en Luís sobre la situació a Espanya, meca. 3 pàgines en francès. [s.l.], 19.03.39
- c)** Traducció de la carta de la periodista americana Martha Gellhorn sobre l'opinió del president Roosevelt sobre l'aixecament de l'embargament econòmic de l'Estat espanyol, meca. 2 pàgines en francès. [s.l.], 3.02.39
- d)** Carta de Luis informant sobre la situació de les organitzacions d'ajuda als camarades de la zona central, meca. 5 pàgines en francès. [s.l.], 27.03.39
- e)** Recull d'intervencions a la reunió de la Comissió Internacional celebrada a Paris : M. Torres, Dolores Ibárruri, A. Martí, manus. 7 pàgines en francès. [s.l.], [s.d.]

15.

- a)** Comunicat de Luis a Dimitrov sobre les relacions entre el general Mige [Miaja] i els governs de Casado i Negrín, meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], [8.03.39]
- b)** Comunicat sobre les forces que donen suport al Tracta de Múnich, meca. 1 pàgina en francès. Signat: Peri. Paris, 28.10.38
- c)** Informe sobre la situació en els camps de concentració de França, meca. 1 pàgina en alemany i 4 pàgines en rus. Signat: Smeral. [s.l.], 23.03.39
- d)** Informe de Luis sobre la situació d'Espanya, informe sobre els refugiats espanyols a França, sobre la relació del govern republicà i el refugiats i els exiliats i sobre qüestions financeres. [s.l.], [7.07.39]
- e)** Comunicat d'Ercoli a Manovilski sobre l'actitud de Prieto a l'exili, en rus. [s.l.], 16.07.39
- f)** Sol·licitud de Luis sobre el seu retorn i la resolució de Dimitrov, meca. i manus. 1 pàgina en rus. [s.l.], 28.07.39

AM. 5

1.

- a)** Carta dirigida a Alfredo, sense firma; fa referència a Catalunya, meca. 1 pàgina en castellà. Barcelona, 1.01.39
- b)** Carta amb crítiques de l'article del Dr. Emili Mira publicat a la revista *Catalunya*, meca. 1 pàgina en castellà. Signat: "Al?" [Alfredo]. [s.l.], [gener 1939]
- c)** Carta sobre la situació del PCE i els seus problemes. Signada : "AL" [Alfredo]. Barcelona, 12.01.39
- d)** Informe d'Ercoli "Situació d'Espanya després de la capitulació de Múnich", inclou annexe amb dades referents a l'exèrcit i al nombre d'efectius per zones, meca. 107 pàgines en francès. [s.l.], 20.05.39

2.

- a)** Carta d'Alfredo dirigida a Dolores [Ibárruri], explicant la situació i els ànims de la gent en front de la guerra, manus. 15 pàgines en castellà. València, 12-13.03.39
- b)** Indicacions sobre què fer davant dels problemes polítics, sobre publicacions, evacuació i ajuda internacional, manus. 3 pàgines en castellà. [s.l.], [s.d.]
- c)** Document meca. 1 pàgina en rus. [s.l.], [s.d.]
- d)** Document defensant l'actuació del PCE davant les crítiques rebudes per part dels altres partits polítics i defensant l'ajuda rebuda de la Unió Soviètica. Signat: Comitè Central del PCE, meca, 6 pàgines en castellà. Madrid, 18.03.39
- e)** Carta dirigida a la UGT explicant la situació política a Espanya, meca. 2 pàgines en castellà. Signat: José R. Vega. [s.l.], 17.03.39
- f)** Carta dirigida a UGT i a Felipe Pretel, meca. 1 pàgina en castellà. [s.l.], [1939]
- g)** Informe del camarada Moreno amb comentaris sobre la complicitat entre Negrín i el Coronel Casado i sobre la traïció de Rojo, manus. 7 pàgines en francès. [s.l.], 19.04.39
- h)** Document en rus, meca. 54 pàgines en rus. [s.l.], 15.09.39
- i)** Carta dirigida a Daniel sobre els arxius de les Brigades Internacionals i altres documents de Negrín, manus. 2 pàgines en francès. [s.l.], 20.04.39.

Relació de persones que surten en els documents

Joan Comorera i Soler (Cervera 1985 - Burgos 1958).

En 1913-14 dirigí el periòdic quinzenal republicà *Escuela*. S'exilià a França en 1917-19, i el 1919 publicà La trágica ignorancia española. Exiliat de nou a la vinguda de la Dictadura, es traslladà a l'Argentina on dirigí el setmanari bilingüe *Nación Catalana* (1923-1930). A la proclamació de la República Espanyola (1931), tornà a Catalunya. Ingressà a la Unió Socialista de Catalunya (USC) i dirigí la tercera època del setmanari socialista *Justicia Social* (1931-36). Fou conseller d'agricultura i economia del primer govern de la Generalitat format pel president Companys (gener - octubre de 1934) i organitzà el Consell Superior de Cooperació i la Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperatiu. Participà en els fets del Sis d'Octubre, condemnat a trenta anys de reclusió major al penal d'El Puerto de Santa Maria, fou alliberat en triomfar el Front Popular (febrer de 1936), i ocupà novament la conselleria d'agricultura i economia.. A partir d'aleshores impulsà la tendència esquerrana de l'USC, que portà a la unificació de les seves joventuts amb les del Partit Català Proletari (abril 1936) i a la formació del Partit Socialista Unificat de Catalunya -PSUC- (juliol 1936), del qual fou nomenat secretari general.

Participà activament en la política d'unitat amb la CNT i firmà en nom del PSUC el pacte d'unitat sindical (agost 1936). Assistí a les reunions plenàries del Partido Comunista de España i presentà l'informe polític a la Primera Conferència nacional del PSUC (juliol 1937) després d'atacar la política del POUM i de la CNT. En acabar la guerra s'exilià a França, passà a Moscou (maig 1939) i després a Mèxic (agost 1940). Dugué a terme una política d'independència orgànica del PSUC respecte del Partido Comunista Español. Fou apartat del partit acusat d'ésser partidari de la política de Tito (1947). L'abril de 1951 entrà clandestinament a Catalunya i s'establí a Ripoll sota el nom de Josep Planes i Valls. Fou detingut a Barcelona (1954), jutjat i empresonat. Va morir al Penal de Burgos.

André Marty (Perpinyà 1886 - Tolosa de Llenguadoc 1956).

El 1919 fou condemnat pel fet d'haver-se negat a combatre contra els soviètics, però fou amnistià el 1923 a causa de la protesta popular. Aquest mateix any, entrà al partit comunista francès: el 1925 era membre del comitè central, el 1931 del buró polític i el 1932 del comitè executiu de la Internacional Comunista, de la qual fou secretari (1935).

Durant la guerra civil espanyola, organitzà i animà les Brigades Internacionals. Posteriorment, residí a la URSS fins el 1939, i a Alger, on fou cap de la delegació del PCF. Després de l'Alliberament, fou

elegit diputat per París i secretari del comitè central, el 1947, però el 1952 fou exclòs del partit, com a desviacionista.

Andreu Nin i Pérez (el Vendrell 1892 - Madrid 1937).

Inicià l'activitat política en les joventuts de la Unió Federal Nacionalista Republicana i col·laborà a *El Baix Penedès* i a *El Poble Català*. S'orientà cap el socialisme, i milità, amb intermitències, en la Federació Socialista Catalana del PSOE (1913-1919) on defensà el nacionalisme català des de des de les pàgines de *La Justícia Social*, en polèmica amb altres dirigents socialistes. L'inici de la revolució russa fou el fet que més influí en la seva vida política. Col·laborà a *La Publicidad* i reingressà en la Federació Socialista, bé que s'apropa cada vegada més a l'anarco-sindicalisme. Delegat pel Sindicat de Professions Liberals de la Confederació Regional de Catalunya en el segon congrés de la CNT, defensà activament les directrius de la revolució russa i l'adhesió de la CNT a la Tercera Internacional. Substituï Evelio Boal en la secretaria del comitè nacional de la CNT i, juntament amb Maurín i d'altres, bregà per mantenir aquella adhesió. Delegat per la central anarco-sindicalista al primer congrés de la Internacional Sindical Roja (juliol 1921), restà a Moscou, de primer com a delegat d'Espanya i després com a membre del comitè executiu. Actuà d'introduïdor a l'URSS de personalitats, com Francesc Macià, José Bullejos i Josep Pla, entre altres, i el 1926 exercí les funcions de secretari general de la internacional sindical. La seva actuació en la plataforma de l'Oposició Comunista, dirigida per Trotskij, el situà en una posició incòmoda des del 1925, però sobretot des de mitjans 1928. Situat en una posició irreversible, fou expulsat de l'URSS a mitjans 1930, i tornà a Catalunya (setembre de 1930). Col·laborà políticament amb el Bloc Obrer i Camperol, i milità en l'Oposició Comunista Espanyola. En desacord progressiu amb les tesis de Trotskij, conduí aquest petit grup cap a una autonomia organitzativa, l'Esquerra Comunista, que després del Sis d'Octubre de 1934 confluí amb el Bloc Obrer i Camperol per a formar el POUM (setembre 1935). Dins d'aquest, dirigí la secretaria sindical, la Federació Obrera d'Unitat Sindical i la revista *La Nueva Era*. A l'inici de la guerra civil, desaparegut Maurín, ocupà la secretaria política del partit. membre del Consell d'Economia de Catalunya, fou nomenat titular de Justícia i Dret del Consell de la Generalitat de Catalunya (setembre-desembre 1936), des d'on impulsà la creació del Tribunals Populars de Justícia de Catalunya i l'exercici per part del president de la facultat d'indult. La creixent animadversió entre el POUM i el PSUC i la impossibilitat d'establir un pacte amb la CNT o la FAI el portaren a una dèbil posició política, que afavorí l'activitat dels serveis de contraespionatge soviètics, que el detingueren i l'assassinaren un mes després dels Fets de Maig.

Fenner Brocway:

Secretari del Partit Laborista Independent Britànic.

José Giral (Santiago de Cuba 1879 - Mèxic 1962).

Químic i catedràtic a la universitat de Madrid (1928), s'oposà a la dictadura de Primo de Rivera i participà en la fundació d'Acció Republicana. En ésser proclamada la República, el 1931, fou conseller d'estat, rector de la Universitat de Madrid i ministre de marina (1931-1933). Ministre també amb el Front Popular (1936), fou cap de govern (19 juliol - 5 setembre), però no pogué impedir que la revolta militar s'estengués i que esclatés la revolució a la zona republicana. Fou ministre amb els governs de Largo Caballero i Negrín, i el 1939 s'exilià a Mèxic, on presidí el govern republicà a l'exili. (1945-47).

José Miaja Menat (Oviedo 1878 - Mèxic 1958).

General el 1932, en esclatar la guerra civil (1936) féu costat al règim republicà. Fou nomenat president de la Junta de Defensa de Madrid (novembre de 1936), cap dels exèrcits del centre (febrer 1937) i de la zona centre-sud (abril 1938). Acceptà la presidència del Consejo Nacional de Defensa després del cop d'estat de Casado (març 1939) i s'exilià a Mèxic.

Emili Mira (Santiago de Cuba, 1896 – Petrópolis, Brasil, 1964)

Membre de la Unió Socialista de Catalunya (USC) i després del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Llicenciat a Barcelona (1917) i doctorat a Madrid (1923), fou cap de la secció de psicologia (1919) i director (1927) de l'Institut d'Orientació Professional de Barcelona (1919) i, amb Strauss i Moragas, fundador del Centre d'Observació Psicològica Infantil La Sageta. El 1933 exercí com a professor de psiquiatria de la Universitat Autònoma de Barcelona i n'ocupà la primera càtedra de psiquiatria. Fins el 1939 fou cap de l'Institut Psicotècnic de Barcelona (1931), director de l'Institut Frenopàtic Pere Mata de Reus (1935) i del manicomi de Sant Boi (1936-39). Exiliat, el 1945 s'establí al Brasil (1945), on el 1947 fundà i dirigí l'Instituto de Seleção e Orientação Profissional (ISOP) de Rio de Janeiro i la revista *Arquivos Brasileiros de Psicotécnica*. És autor de *La Psicoanàlisi* (1926), *Manual de psiquiatria* (1935), *Problemas psicológicos actuales* (1940), *Psicología evolutiva del niño y el adolescente* (1941), *Psiquiatria básica* (1948), *Manual de psicotecnica* (1953) i *Compendio de psiquiatria* (1958). A Catalunya, presidí l'Associació Catalana de Psiquiatria i Neurologia, i, amb Joaquim Xirau, dirigí la *Revista de Psicologia i*

Pedagogia (1933-37), i del 1934 al 1937 la *Revista Catalana de Neurologia i Psiquiatria*. Fou membre de societats de psiquiatria en diversos països americans, i vicepresident de la Societat Interamericana de Psicologia (1955).

Miquel Serra i Pàmies (Reus 1902- Mèxic 1968).

Treballà a la FECSA i s'afilià a la Unió Socialista de Catalunya i, havent ingressat al PSUC, fou nomenat conseller de proveïments (juny de 1937 - febrer de 1939) de la Generalitat. Fou un dels qui evità la destrucció de Barcelona a la retirada. Cridat a Rússia, amb Comorera i del Barrio, perquè advocaven per la independència del partit en relació amb el Partido Comunista de España, fou processat i, a la fi, pogué sortir de l'URSS i establir-se a Mèxic.

Miquel Valdès (Tarragona ?)

Dirigent comunista. Fou un dels fundadors del Partit Comunista de Catalunya i membre del seu primer comitè central en representació de Tarragona el 1932. L'estiu de 1935 passà a portar la direcció del partit i li imprimí una nova orientació política, més favorable a l'entesa amb els altres partits i grups comunistes i socialistes. El febrer de 1936 fou elegit diputat a corts per Barcelona dins la candidatura del Front d'Esquerres de Catalunya. Membre del comitè executiu del PSUC, des del moment de la seva constitució el juliol de 1936, durant la guerra civil en fou secretari d'organització. Conseller de treball de la Generalitat (26 setembre de 1936 - abril de 1937). A l'exili, es negà a condemnar Comorera i fou allunyat de les tasques directives del partit.

Fets de Maig 1937

L'entrada de la CNT en els governs de Catalunya i de l'Espanya republicana va ser una de les decisions més importants de la història del anarquisme espanyol. Suposava el rebuig dels principis originals anarquistes, segons els quals, l'estat dels treballadors és tan nociu com qualsevol altre. Diego Abad de Santillán (cap del Comitè de milicians i important intel·lectual de la FAI) digué : "la guerra anarquista es una entelequia; existe solamente una guerra y debemos ganarla. La ganaremos pero para ello tenemos que abandonar muchos de nuestros principios".

Quan el Comitè Central de Milícies Antifascistes es va dissoldre, es va donar pas a la participació de la CNT en els governs de la Generalitat: el 26 de setembre de 1936 es formà un nou gabinet de concentració, amb tres consellers de la CNT, un del POUM (Andreu Nin), dos del PSUC (Joan Comorera i Miquel Valdés), , un de la Unió de rabassaires, un altre d'Acció Catalana i la resta d'Esquerra Republicana. Josep Tarradellas fou el conseller primer d'aquest

govern. Altres governs de composició similar es van formar entre 1937 i 1938, amb l'exclusió del POUM per exigències del PSUC. Els anarquistes es van incorporar també al govern de la República (Federació Montseny ocupà la cartera de Sanitat a finals de 1936). Els intents de la Generalitat de recuperar la seva autoritat van provocar una greu crisi en el mes de maig de 1937. Els denominats Fets de Maig van enfrontar militants anarquistes i del POUM amb les forces d'ordre públic de la Generalitat ajudades per les milícies del PSUC. Els enfrontaments es van iniciar quan la Generalitat, decidida a limitar el poder polític anarquista, va intentar a Barcelona l'ocupació del edifici de la Telefònica que controlava la CNT- FAI. Això provocà la resposta immediata de la CNT que va declarà la vaga general y defensà amb les armes les seves posicions, amb l'ajut del POUM. De fet, s'estaven enfrontant dos concepcions antagòniques. La Generalitat, els partits republicans i el PSUC atorgaven prioritat al esforç per guanyar la guerra, deixant per més tard l'adopció de mesures revolucionàries. El seu propòsit era oposar-se als militars sublevats i impedir que les classes mitges donessin l'esquena a la República. La CNT i el POUM concidien a grans trets en els seus plantejaments : guanyar la guerra i fer la revolució eren dos cares de la mateixa moneda, dos exigències irrenunciabls e íntimament relacionades. Els enfrontaments armats van ser molt durs i es van saldar amb uns 500 morts, més de un miler de ferits i la derrota de la CNT-FAI i el POUM.

Sis d'Octubre 1934

Moviment insurreccional del govern autònom de Catalunya contra la involució conservadora del règim republicà. Cal cercar les causes llunyanes de la revolta en la dissociació política entre el govern d'esquerra de la Generalitat i els governs de centre-dreta de Madrid, a partir del desembre de 1933. A dins de Catalunya, i en un període de crisi econòmica i creixents tensions socials, l'aprovació pel Parlament d'una moderada llei de *Contractes de Conreu* (abril 1934) suscità la immediata oposició de Lliga Catalana i dels grans propietaris, els quals, amb l'ajut del govern de Samper, aconseguiren l'anul·lació de la llei per anticonstitucional.

Aquesta agressió a la integritat de l'Estatut obrí una greu crisi política entre Madrid i Barcelona, i provocà al Principat una considerable exacerbació nacionalista, que afavorí les activitats paramilitars i les propagandes separatistes de les Joventuts d'Estat Català, dirigides per Josep Dencàs; la destrucció de l'obra reformista del primer bienni republicà impulsà també les forces obreres -llevat de la CNT- a constituir l'*Aliança Obrera*. La caiguda del govern de Samper el 2 d'octubre, i la formació d'un govern de Lerroux, amb ministres de la CEDA -organització considerada no republicana-, precipitaren els esdeveniments. Mentre el PSOE i altres partits de tot l'estat trencaven llurs relacions amb les institucions, i a Astúries esclatava la revolució proletària, a Barcelona s'imposava la vaga general i, el dia

6, a les vuit del vespre, el president Companys proclamava l'Estat Català de la República Federal Espanyola.

L'Aliança Obrera i Estat Català, per llur banda, perseguien objectius diferents -la revolució social els uns, el cop d'estat separatista els altres-, però, mancats de mitjans, no pogueren arrabassar la iniciativa al govern de la Generalitat. El general Batet proclamà l'estat de guerra i envià tropes a dominar la rebel·lió. Els combats entre l'exèrcit i les improvisades milícies nacionalistes es desenrotllaren tota la nit al local del CADCI, on moriren els dirigents del Partit Català Proletari, Jaume Compte i M. González i Alba, a Gràcia, a la conselleria de governació i, sobretot, entorn del palau de la Generalitat, que defensaven els mossos d'esquadra dirigits pel comandant Pérez i Farràs. A la matinada del dia 7, vista la manca de suport popular al moviment, Companys ordenà la rendició. Companys va ser empresonat i condemnat a cadena perpètua al igual que els consellers de la Generalitat; la repressió compregué la detenció de centenars de militants i dirigents d'esquerres, la clausura de centres polítics, suspensió de periòdics, desnonaments de rabassaires al camp, i l'anul·lació de fet de l'Estatut de Catalunya, substituït per un règim d'excepció que controlaven radicals, cedistes i la Lliga, i que es mantingué, com les darreres conseqüències repressives del moviment d'octubre, fins el triomf electoral del Front Popular, el febrer de 1936.

Émile Kleber

Dirigent del Comintern

Orlov, Coronel A.

Agent soviètic. Fou enviat a Espanya (setembre del 1936) per implantar una branca de la OGPU, policia secreta soviètica.

Stepanov, I.P.

Consellers soviètics del PCE

Pedro Checa

Dirigent PCE (sol signar: Pedro)

Dolores Ibárruri

Dirigent PCE

José Díaz

Obrer portuari i Secretari general del PCE (sol signar José o Pepe)

J.López Moreno

Dirigent PCE

Hernández, Delicado, Antón, Manso, Palu

Militants PCE